

FINANSDEPARTEMENTET

Finanskrise - Hva gjør Regjeringen?

*Finansforbundet
26. august*

Statssekretær Henriette Westhrin

Disposisjon

- Den internasjonale finanskrisen
  - Kort om utvikling og tiltak
- Hva gjør Regjeringen for å dempe utslagene på norsk økonomi?
  - Virker tiltakene?
- Er krisen over?

Den internasjonale finanskrisen

- **Først finanskrise**
  - Uroen startet høsten 2007 – Sub-primelån i USA
  - Lehman Brothers kollapset– krisen brøt ut
  - Tillitskrise i finansmarkedene
  - Långivingen stoppet nærmest opp
- **Så krise i realøkonomien**
  - Fall i formuespriser og svekkelse av framtidsutsiktene blant bedrifter og husholdinger
  - Kraftig fall i produksjon, handel og sysselsetting internasjonalt
- **Gjensidig selvforsterkende effekter**
  - Nedgangskonjunkturen gav økte utlånstap i bankene
  - Dette reduserte långivingen ytterligere

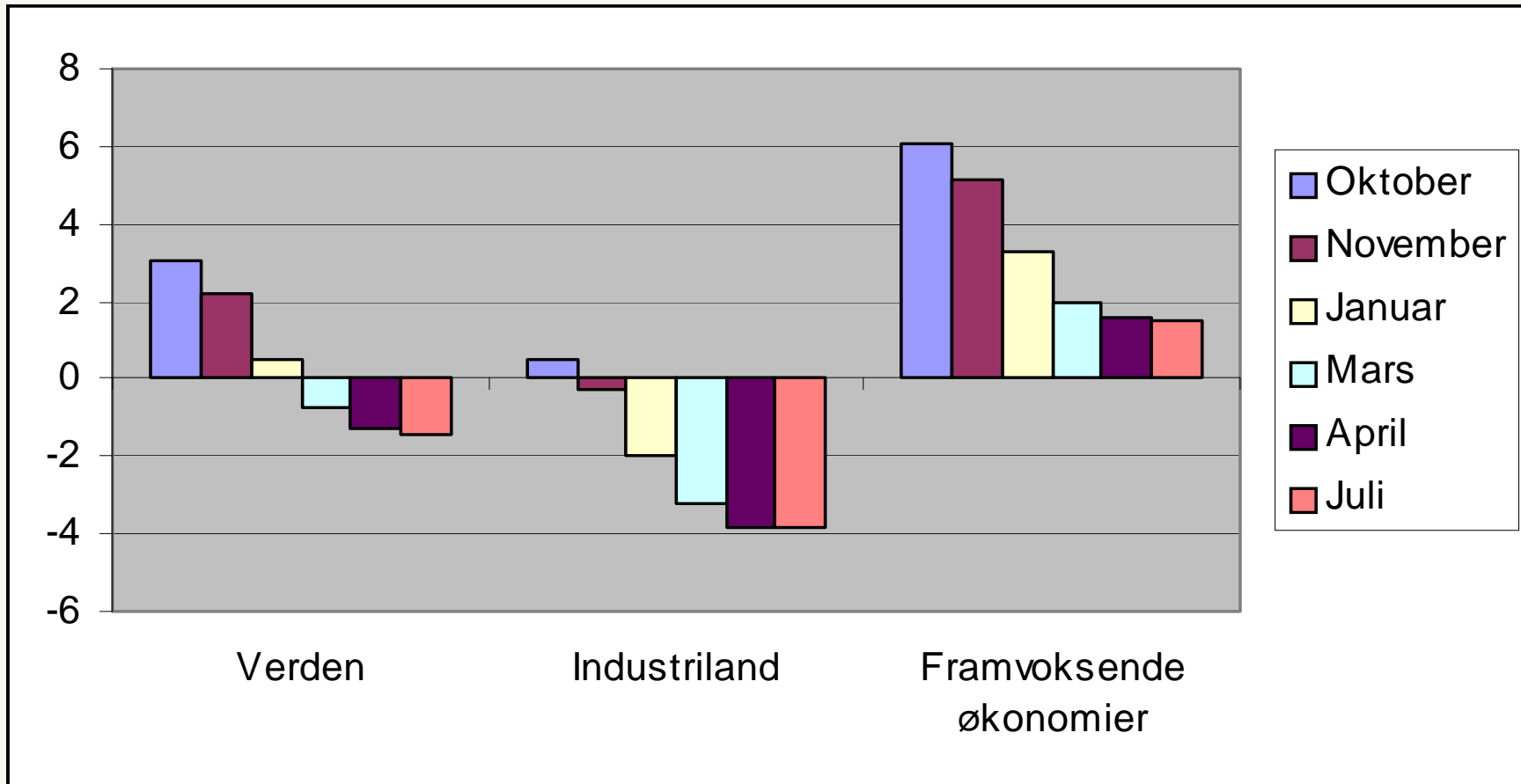

Myndigheter i mange land raskt ute med omfattende tiltak

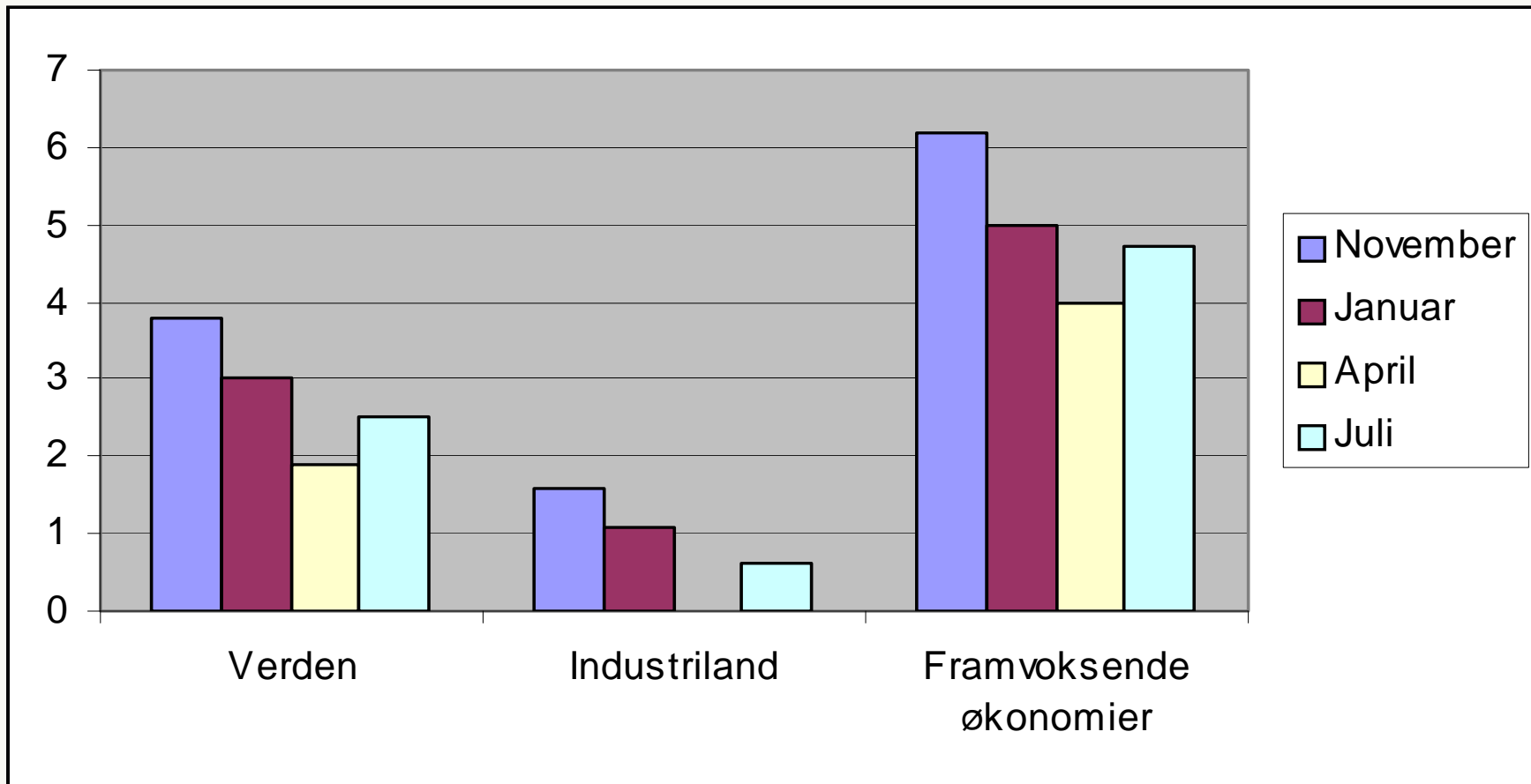
- for å dempe krisen og unngå negative ringvirkninger
  - Økt tilførsel av likviditet og utvidet låneadgang i sentralbankene
  - Kapitaltilførsel til problembanker
  - Statlige garantier for innlån til banker
  - Sentralbankene reduserte styringsrentene markert
  - Tilførsel av ansvarlig kapital til finansielt sunne banker
  - Kjøp av stats- og foretaksobligasjoner
  - Finanspolitiske stimulansepakker
  - Midlertidige endringer i regelverket for finansinstitusjoner for bedre å sikre bankenes soliditet

Stadig nedjusterte vekstanslag for 2009

- nedjusteringene flatet ut den siste tiden
(IMFs anslag på ulike tidspunkt for veksten i 2009)

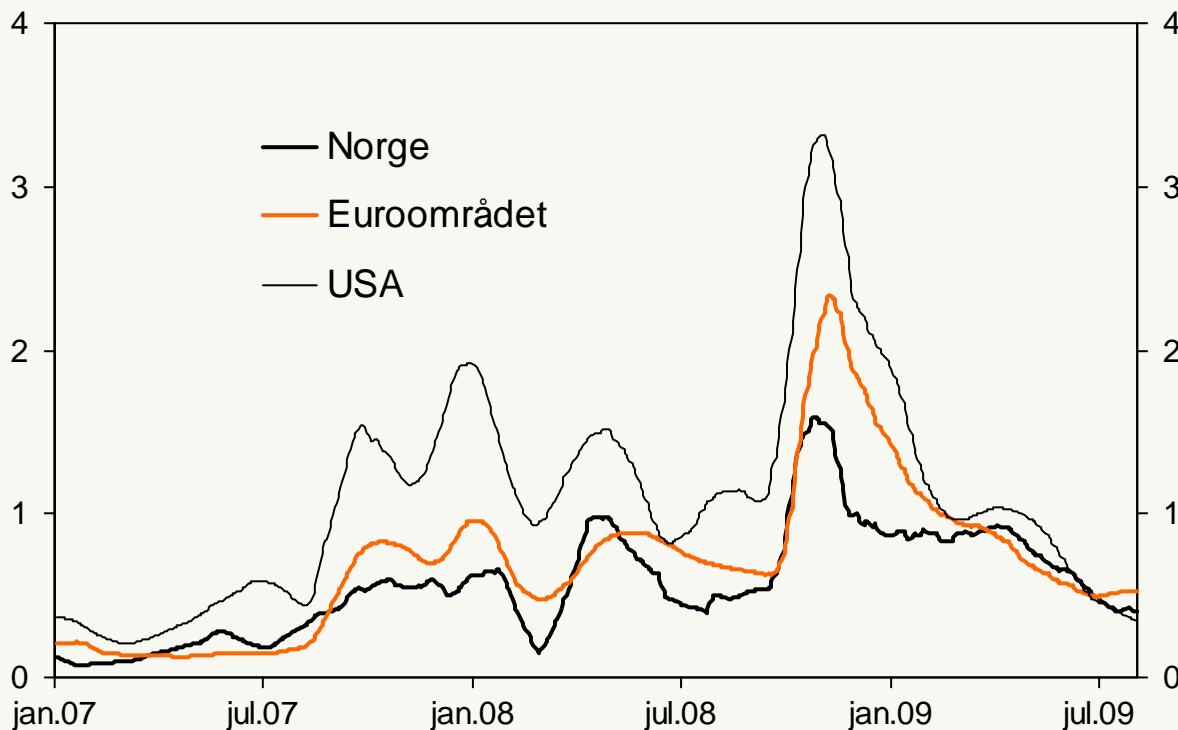
... og vekstanslagene for 2010 oppjustert

Risikopåslag i pengemarkedene kraftig redusert

Spread tremåneders interbankrenter og statspapirer. Prosentpoeng

Disposisjon

- Den internasjonale finanskrisen
  - Kort om utvikling og tiltak
- Hva gjør Regjeringen for å dempe utslagene på norsk økonomi?
  - Virker tiltakene?
- Er krisen over?

Norge er et av landene med flest og mest omfattende tiltak

2008

- 7. okt – Regjeringen legger fram et ekspansivt budsjett for 2009
- 12. okt – Bytteordning for inntil 350 mrd. kroner for å bedre bankenes tilgang på langsiktig finansiering
- 15. okt – Renten ned med 0,5 prosentpoeng
- 29. okt – Renten ned med 0,5 prosentpoeng
- 21. nov – Egenkapitalen i Kommunalbanken økes med 300 mill. kroner
- 23. nov – Den alminnelige garantiordningen i GIEK økes med 60 mrd. kroner, ordningen med byggelånsgaranti for skip med 3 mrd. kroner og Innovasjon Norges låneramme med 1 mrd. kroner
- 27. nov – Statlig lån til Eksportfinans (50 mrd. kroner i 2009 og 2010)
- 17. des – Renten ned med 1,75 prosentpoeng

2009

- 26. jan – Finanspolitisk tiltakspakke for arbeid
- 4. feb – Renten ned med 0,5 prosentpoeng
- 8. feb – Forslag om å opprette Statens finansfond og Statens obligasjonsfond for å bedre kredittilførselen til foretak og husholdninger
- 25. mar – Renten ned med 0,5 prosentpoeng
- 6. mai – Renten ned med 0,5 prosentpoeng
- 15. mai – Ytterligere stimulans gjennom finanspolitikken i revidert budsjett
- 17. jun – Renten ned med 0,25 prosentpoeng

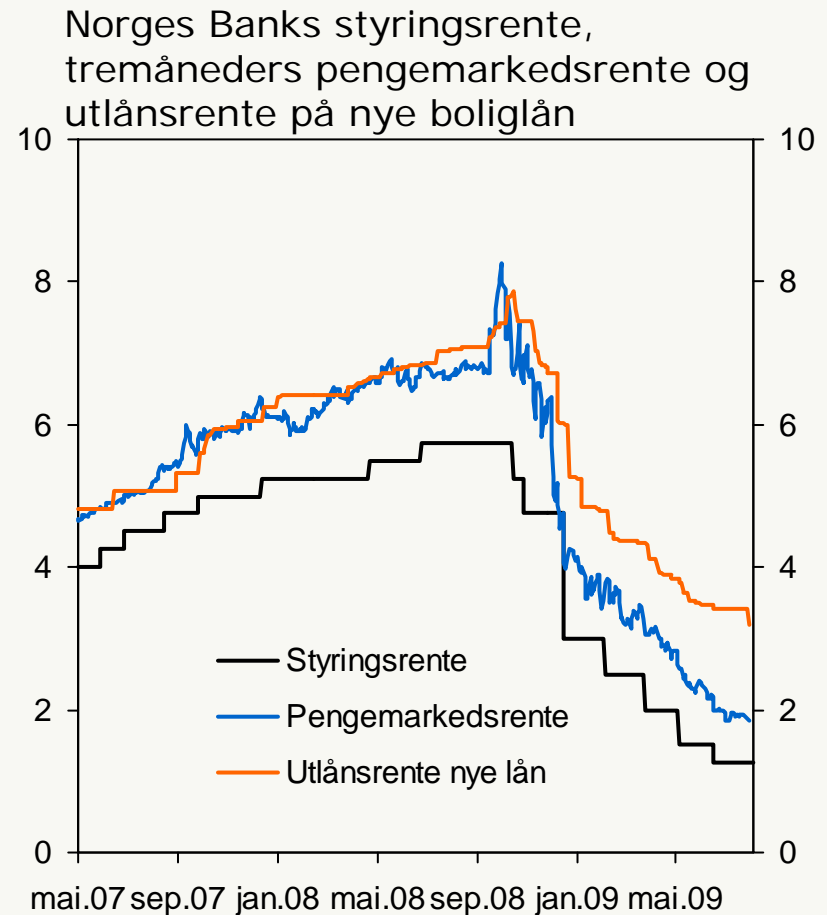

Bytteordningen overfor bankene

- Etablert oktober 2008 – ramme 350 mrd. kroner – til nå er det foretatt bytter på til sammen 203 mrd. kroner
- Finansdepartementet har løpende justert vilkårene i bytteordningen, slik at flest mulig banker kan delta
- For tiden høye budvolumer og stor interesse for å være med
- Justering av minsteprisen
- Bytteordningen har virket etter sin hensikt:
  - bedret bankenes finansieringssituasjon
  - redusert påslagene i pengemarkedet
  - aktiviteten i pengemarkedet har kommet i gang igjen

Pengepolitikken er førstelinjeforsvaret...

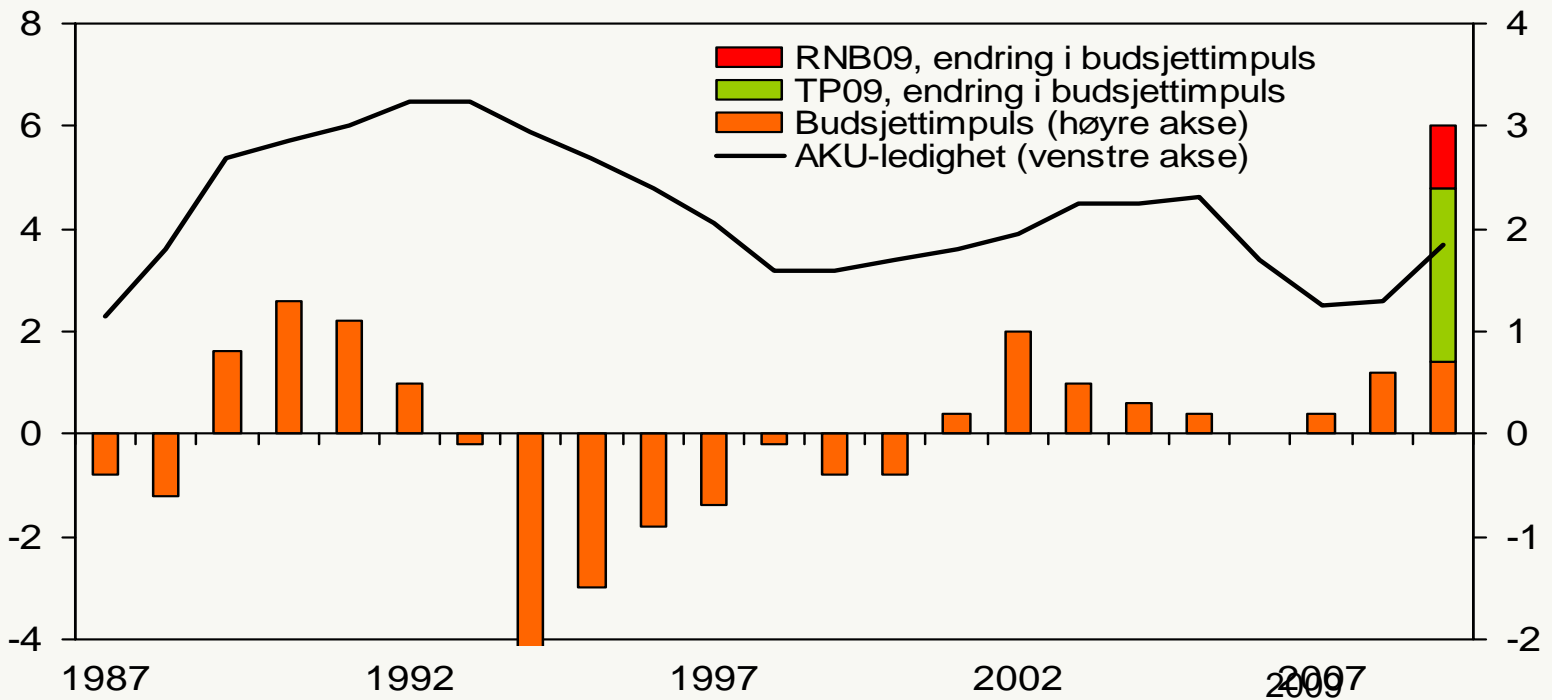
- Norges Bank har redusert renten med 4,50 prosentpoeng
- Det kan gi over 30 mrd. kroner i økte inntekter for husholdningene
- Utslagene i boligmarkedet og i husholdningenes etterspørsel har kommet raskt
- Boligprisene har økt sammenhengende siden årsskiftet og husholdningenes forbruk tok seg markert opp i 2. kvartal

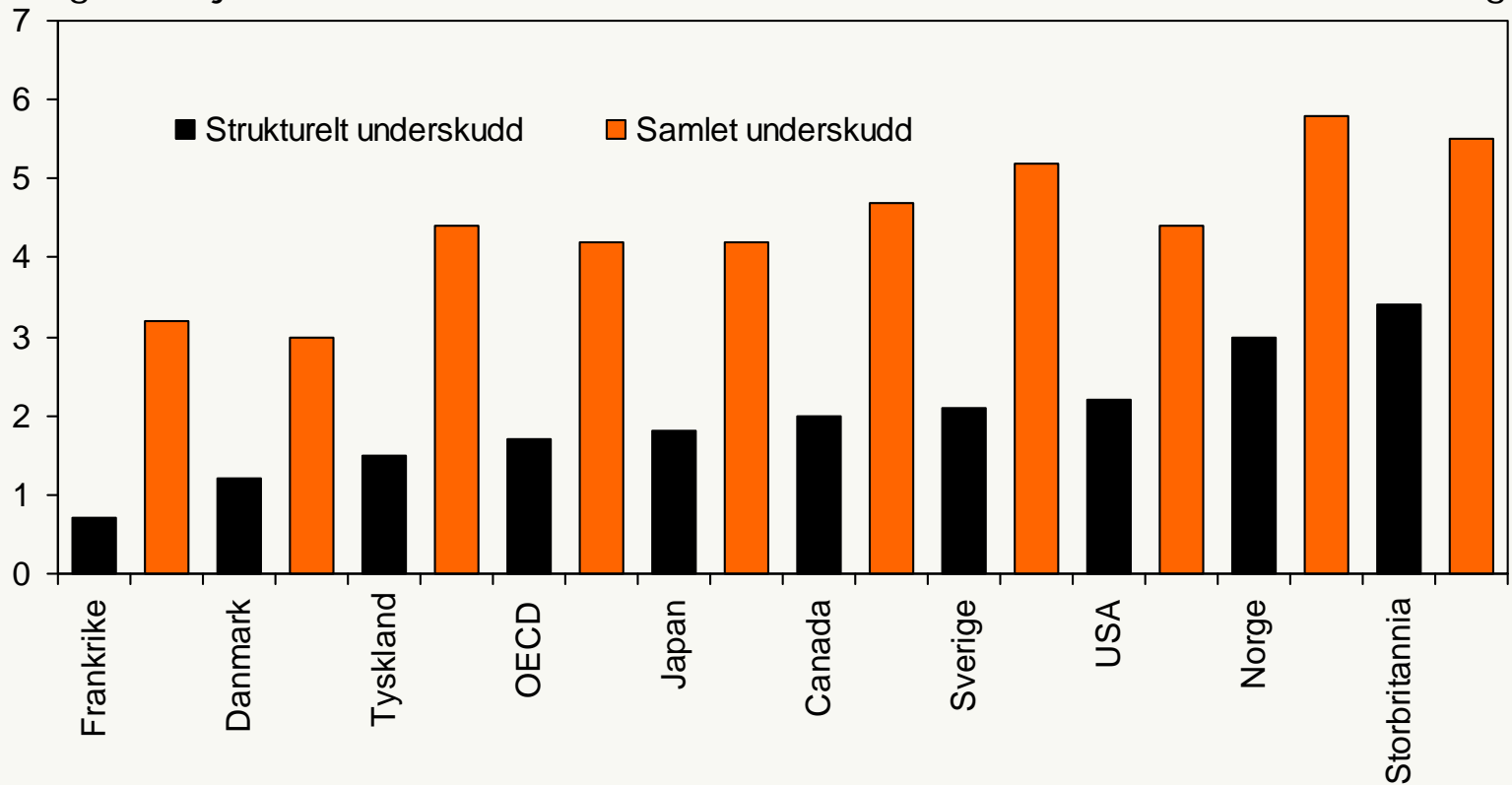
...samtidig som finanspolitikken raskt er lagt om i ekspansiv retning,...

Arbeidsledighet (AKU) i prosent av arbeidsstyrken og budsjettimpuls i prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

... også sammenliknet med finanspolitikken i andre land

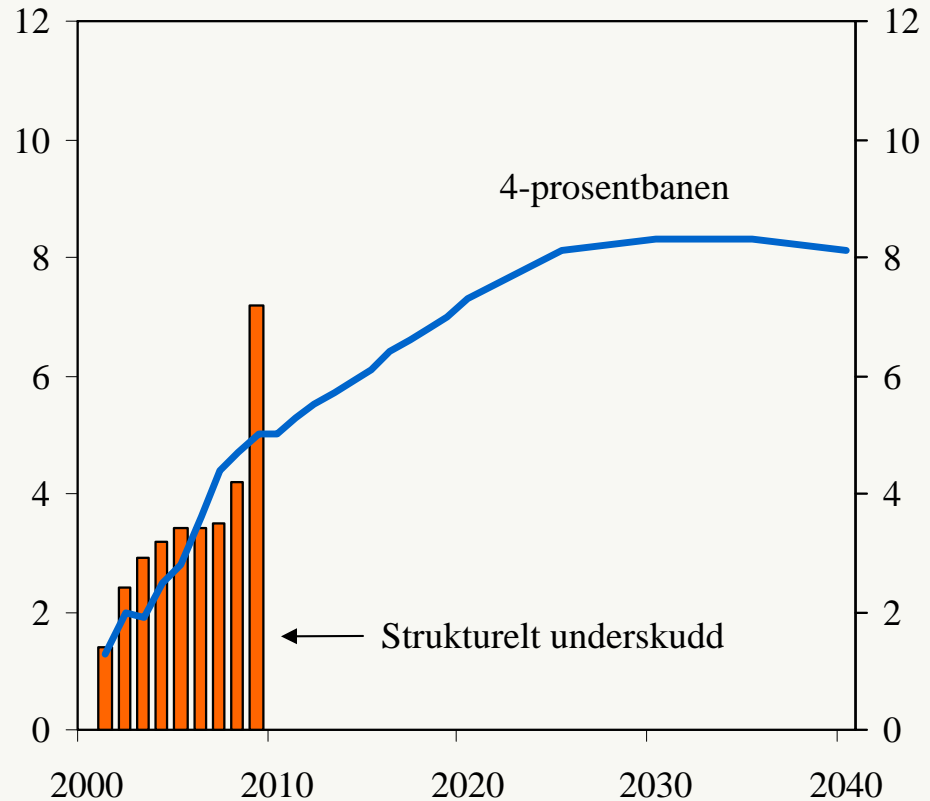
Endring i budsjettunderskudd fra 2008 til 2009. Pst. av BNP/BNP for Fastlands-Norge

Handlingsrommet for bruk av oljeinntekter

- Bruken av oljepenger i 2009 øker med 45 mrd. kroner i 2009, til nesten 130 mrd. kroner
- Avstanden ned til 4-prosentsbanen er nærmere 40 mrd. kroner i inneværende år
- Mesteparten av opptrappingen i bruken av oljepenger ligger bak oss
- Aldringen av befolkningen vil gi store utfordringer på lang sikt

Strukturelt underskudd og 4-prosentbanen.
Pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge

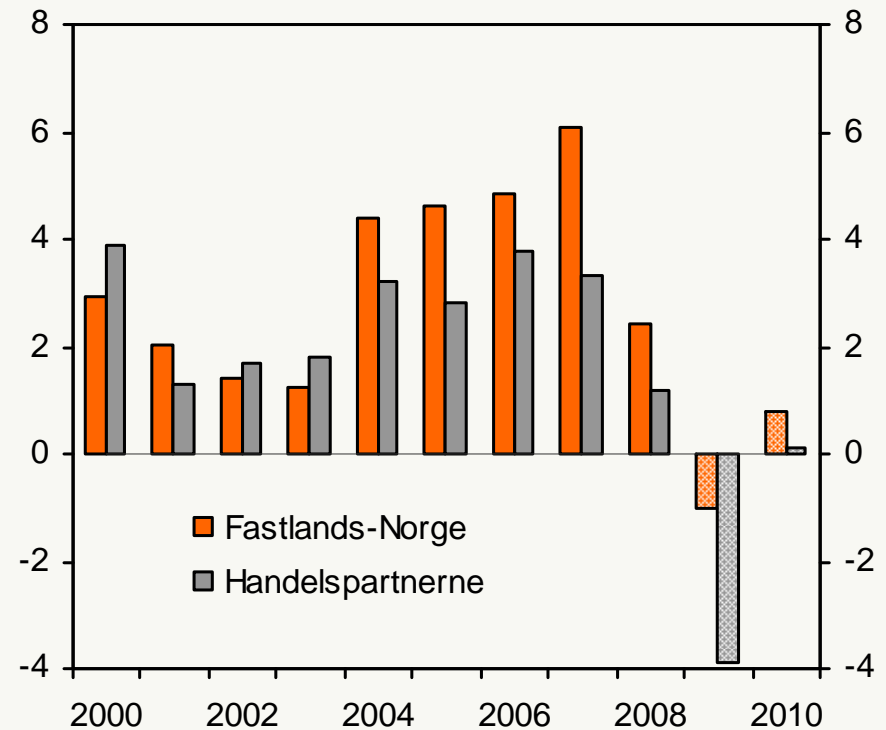
Statens finansfond og Statens obligasjonsfond

- Hver med en ramme på 50 mrd. kroner
- Statens finansfond skal bidra midlertidig med kjernekapital for å styrke norske banker og sette dem bedre i stand til å opprettholde normal utlånsvirksomhet
- Statens obligasjonsfond skal investere i norske obligasjoner, med sikte på å bygge tillit og dempe finansuroens negative virkninger på tilførsel av kreditt
- God grunn til å tro at opprettelsen av fondene har virket positivt for finansmarkedene og for norsk økonomi

Nedgangen i aktiviteten ser ut til å bli mindre i Norge enn i de fleste andre land

- Ekspansiv økonomisk politikk, gunstige statsfinanser og en stor offentlig sektor....
- ...bidrar, sammen med høy aktivitet i petroleumsnæringen, til å dempe tilbakeslaget
- BNP for Fastlands-Norge ble i RNB anslått å falle med 1 pst. i 2009. For 2010 ble det ventet en oppgang på $\frac{3}{4}$ pst.

BNP. Vekst fra året før. Prosent

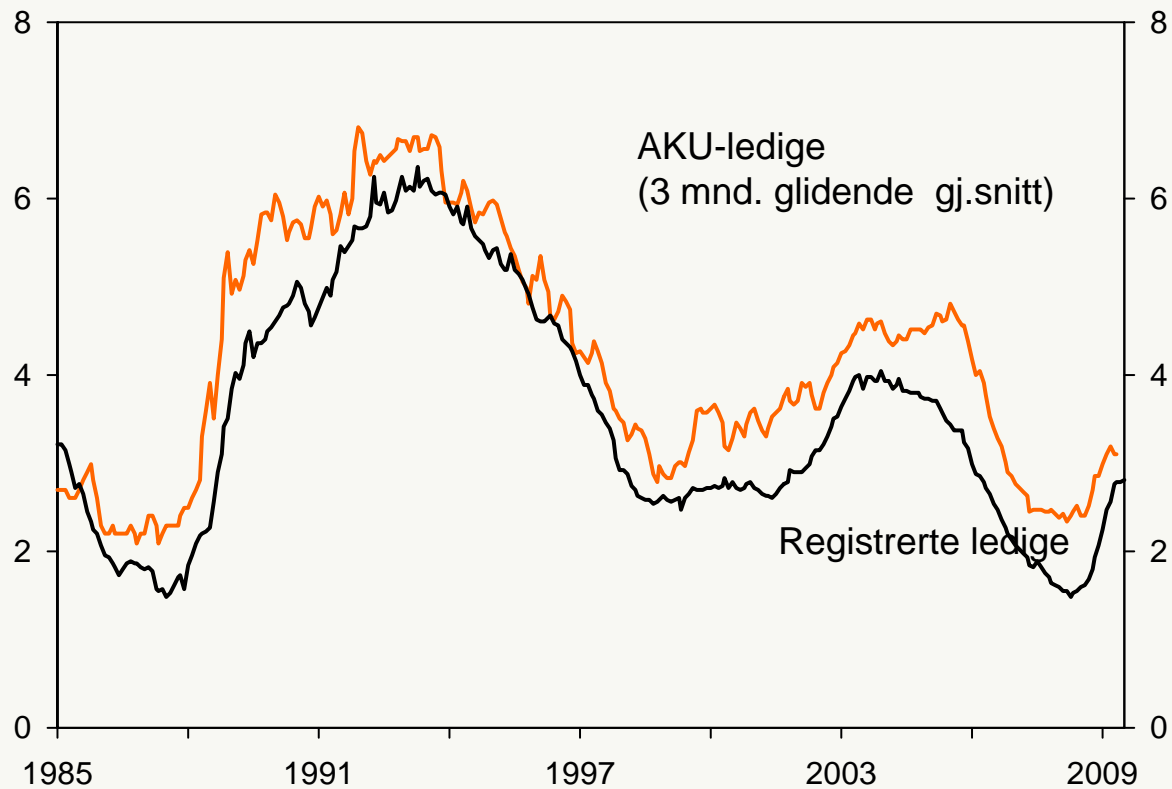

Det gjenspeiles i arbeidsmarkedet

Arbeidsledighet. Pst. av arbeidsstyrken

Disposisjon

- Den internasjonale finanskrisen
  - Kort om utvikling og tiltak
- Hva gjør Regjeringen for å dempe utslagene på norsk økonomi?
  - Virker tiltakene?
- Er krisen over?

Er krisen over?

- *Fortsatt stor usikkerhet, men...*
- *Tegn til bedring i internasjonal økonomi*
- *Mer stabil utvikling i finansmarkedene*
  - Risikopåslagene har kommet klart ned
  - Aksjekurser og råvarepriser har tatt seg opp
  - Kredittpraksisen overfor husholdninger har vært stabil de siste kvartalene, og det ventes ikke ytterligere innstramminger overfor bedriftene
- *Flere lyspunkter i norsk økonomi*
  - Arbeidsledigheten øker mindre enn fryktet
  - Økt optimisme i husholdningssektoren - forbruksveksten og boligprisene har tatt seg opp
  - Flere stemningsbarometre for industrien på vei opp
  - Nedgangen i eksportverdien flater ut